

Szerkesztői előszó Kiss Edina tanulmányához

A Párbeszéd folyóirat párbeszédese jellegét erősítendő esetenként a szerkesztőség arra ragadtatja magát, hogy közreadjon néhány gondolatot valamely aktuális tanulmány kíséretéül. Hol a téma közbeszéd-közelsége, hol egy éppen zajló szakmai vita adja ennek apropóját, vagy, mint jelen esetben is, a tanulmányt kísérő belső vitáknak szeretnénk hangot adni. Ennek részben az az oka, hogy úgy véljük, az olvasóknak talán érdekes lehet az, amit a lektorok és a szerkesztőség gondolt a tanulmányról. Részben pedig – megmutatva a folyóiraton dolgozó szakemberek vitáját –, erősíteni szeretnénk a benyomást, hogy beszélgetni, vitatkozni... **lehet**. És szükséges.

Vitánkban egyfelől elhangzott, hogy ez az írás az aktualitása miatt fontos mind a szociális, mind az egyéb segítő szakemberek számára, mivel még mindig nagy a bizonytalanság, az ismerethiány övezi a traumák hatását és feldolgozását. A tanulmány jelentőségét abban láttuk, hogy a kora gyermekkortól tartó fizikai bántalmazás, a rideg, közönyös nevelés Veronika esetében hogyan torkollik majd az apai nemi erőszakba, onnan pedig azokba a sokak számára riasztó, érthetetlen, morálisan zavart okozó megoldási, öngyógyítási kísérletekbe, amelyeket a szemlélők (a külső szereplők) az adott időszakban gyakran elszigetelt jelenségnek látnak. Miután a kliens „mindenkori jelene” a szociális munkásoknak kínált valóság, ezt a (vélt) valóságot kellene összetettségében látni a traumák és feldolgozási kísérletek kusza kapcsolódásában. Az esettanulmánynak is felfogható írás szereplője – Veronika – maga is elbeszéli történetét, melynek epizódjai egyszerre megrendítőek és feldolgozásra érdemesek az olvasó számára. Jól mutatják a trauma változatos tünetelmét, amit gyakran a hivatásos segítők sem képesek összefüggéseiben látni. Valóban úgy érezhetjük, hogy magunk is ott vagyunk a terápiás helyzetben, ugyanakkor a szerző által nyújtott értelmezések nekünk, az olvasónak is elég biztonságot nyújtanak Veronika történetének elfogadásához, viseléséhez és a megértéshez.

A terepen dolgozó szerkesztőségi tagok arról számoltak be, hogy milyen gyakran tapasztalják, hogy a kliens viselkedése a kollégák fejében egy állapot vagy tulajdonság, valamiféle sorsszerűség, amiből hiányzik a „zajlás”, a folyamat, s mint ilyen, aztán valamiféle akarati problémának látnak („tehetne mást, hozhatna jobb döntéseket, abba kéne hagynia, mert, amit csinál az »problémás«”). Ebben a történetben ezt a felismerést lehet üzenetértékűnek tekinteni – amelyre a szociális szakembernek szüksége lehet –, amely pontosan arról szól, hogy az adott viselkedés és a tünetek mögött folyamatok, események láncolata húzódik. Ez a felismerés a kompetenciát teszi világosabbá.

A szerkesztőségi vita másik vonalát az „elég jó tanulmány” tartalmi és minőségi kérdései adták. Eszerint a tanulmány egy olyan megközelítést képvisel, amely egyrészt erősen feszegeti a kompetenciahatárokat. Kétszemélyes történetként is értelmezhető, ahol a szöveg írójáról, bár nem derül ki konkrétan, hogy mi a szerepe a történetben, feltételezzük, hogy segítőként van jelen. Ugyanakkor nem mehetünk el amellett, hogy leszögezzük, az ilyen

jellegű esetvitel speciálisan felkészült teamháttért feltételez, amelyre a tanulmány nem utal, de még csak fel sem sejlik a sorok között. Ehhez kapcsolódik a másik nagy probléma: mint esettanulmány, a szöveg nincs megfelelően felépítve, kibontva, és egy sor kérdést nem tisztáz. Hogyan kerül a kliens a segítő kapcsolatba? Mi zajlik a segítő munkában? Milyen terápiás koncepció mentén, milyen megközelítésben? Mi a szerző szerepe, kompetenciája?

Miközben Veronika felzaklató története sodor minket, úgy érezhető, mintha az összefüggések értelmező bogozása egy olyan intellektuális védekező távolítás lenne, amely elviselhetőbbé teszi a segítőnek a történetekkel való szembenézést, ugyanakkor azt láthatjuk, hogy a traumatizáló események, fordulatok leírása úgy uralja az eset bemutatását, hogy keveset tudunk meg közben magáról Veronikáról, életének egészéről.

A tanulmány olvasása közben érdemes alaposan végiggondolni a fenti érveket, akár újra és újra. És érdemes egy picit belehelyezkedni az eredeti beszélgetésbe – egy olyan helyzetbe, ahol a félig-meddig megnyíló, traumák sorozatát elszenvedő interjúalany a saját érzelmeinek és élményeinek szilánkjából sepregeti össze története szövegét. Amikor segítőként elkezdjük ezeket a szilánkokat magunk is összerakni – mert indulásképpen ennyi jut, vagy még ennyi sem –, talán érdemes folyamatként látni a szenvedő fél magányos küzdelmét, melynek éppúgy volt múltja, ahogy lesznek folyamányai, lesz jövője is. Hogy milyen jövő követi az ilyen beszélgetést, nagyban múlik azon, hogy a segítő felismerje azokat a hiányokat, amelyek ebben a tanulmányban is markánsan jelen vannak: a kompetenciahatárok tisztázatlanságát és a határokon belüli felkészültség kérdését, valamint az interprofesszionális team jelentőségét, melyet nem lehet túlbecsülni semmiképp.

*Hüse Lajos
szerkesztő*